

OBVEZE POSLODAVCA PREMA ZAKONU O ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Zaštita i spašavanje od interesa je za Republiku Hrvatsku te uživa njezinu osobitu skrb. Zakon o zaštiti i spašavanju (N.N., br. 174/04., 79/07., 38/09. i 127/10.) uređuje sustav zaštite i spašavanja građana, materijalnih i drugih dobara u katastrofama i većim nesrećama; način upravljanja, rukovođenja i koordiniranja u aktivnostima zaštite i spašavanja u katastrofama i većim nesrećama; prava, obveze, osposobljavanje i usavršavanje sudionika zaštite i spašavanja; zadaće i ustroj tijela za rukovođenje i koordiniranje u aktivnostima zaštite i spašavanja u katastrofama i većim nesrećama, način uzbunjivanja i obavješćivanja, provođenje mobilizacije za potrebe zaštite i spašavanja te nadzor nad provedbom ovoga Zakona.

Temeljne zadaće sustava zaštite i spašavanja su prosudba mogućih ugrožavanja i posljedica, planiranje i pripravnost za reagiranje, reagiranje u zaštiti i spašavanju u slučaju katastrofa i većih nesreća te poduzimanje potrebnih aktivnosti i mjera za otklanjanje posljedica zbog žurne normalizacije života na području na kojem je događaj nastao, a ostvaruju se:

- praćenjem i prosudbom aktivnosti od nastanka i razvoja katastrofe i veće nesreće,
- prevencijom, organiziranjem i pripremanjem aktivnosti i mjera kojima je svrha

povećati i unaprijediti pripravnost postojećih operativnih i institucionalnih snaga za reagiranje u katastrofama i većim nesrećama,

- trajnim organiziranjem, pripremanjem, osposobljavanjem, uvježbavanjem i usavršavanjem sudionika zaštite i spašavanja,
- uzbunjivanjem građana i priopćavanjem uputa o ponašanju glede moguće prijetnje,
- obavješćivanjem sudionika zaštite i spašavanja o prijetnjama te mogućnostima, načinima, mjerama i aktivnostima zaštite i spašavanja,
- aktiviranjem operativnih snaga,
- ostvarivanjem zadaća zaštite i spašavanja u suradnji s nadležnim tijelima drugih država i međunarodnih organizacija, na temelju sklopljenih međunarodnih ugovora.

Sudionici zaštite i spašavanja su:

- fizičke i pravne osobe,
- izvršna i predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- središnja tijela državne uprave.

Izvršni dio sustava zaštite i spašavanja su operativne snage, a sastoje se od:

- službi i postrojbi pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave koje se zaštitom i spašavanjem bave u svojoj redovitoj djelatnosti,
- vatrogasnih zapovjedništava i postrojbi,
- službi i postrojbi Državne uprave za zaštitu i spašavanje,
- zapovjedništava zaštite i spašavanja,
- službi, zapovjedništava i postrojbi civilne zaštite.

U aktivnostima zaštite i spašavanja, usklađeno s dijelovima operativnih snaga, sudjeluju i oružane snage Republike Hrvatske i policija.

Prava i obveze sudionika zaštite i spašavanja propisane su Zakonom o zaštiti i spašavanju te podzakonskim aktima proizašlim iz njega, prvenstveno Pravilnikom o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja (N.N., br. 38/08.). Navedeni Pravilnik propisuje metodologiju za izradu procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: Procjena), nositelje izrade, sudionike u izradi te postupak izrade i donošenja Procjena; metodologiju za izradu planova zaštite i spašavanja (u daljnjem tekstu: Planovi), izradu operativnih planova zaštite i spašavanja (u daljnjem tekstu: Operativni planovi), operativne planove civilne zaštite (u daljnjem tekstu: Planovi CZ) i vanjske planove za djelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u slučaju nastanka prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća koje mogu izazvati katastrofe i velike nesreće te od ratnih razaranja i posljedica terorizma; kao i nadležnost Državne uprave za zaštitu i spašavanje (u daljnjem tekstu: Državna uprava) u planiranju djelovanja operativnih snaga zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj.

Procjena je polazni dokument za izradu Planova, Operativnih planova i Planova CZ, a izrađuje se i donosi za područje općina, gradova, Grada Zagreba, županija i Republike Hrvatske. Procjenu su dužne donijeti i pravne osobe čija

je djelatnost vezana uz objekte kritične infrastrukture, odnosno objekte bitne za funkcioniranje zajednice i gospodarstva u područjima koja predstavljaju poseban prioritet u planiranju zaštite i spašavanja s ciljem očuvanja i zaštite njihovih funkcija ili što bržeg oporavka i ponovnog uspostavljanja funkcija u punom obimu i u što kraćem razdoblju nakon katastrofa i velikih nesreća. Procjena obuhvaća objekte i prostor u njihovom vlasništvu ili na korištenju te prostor oko tih objekata koji može biti ugrožen opasnim učincima nesreća na postrojenjima u kojima obavljaju djelatnost, odnosno negativne posljedice za širu zajednicu (okolinu) u slučajevima prekida rada ili značajnijih poremećaja u radu objekata kritične infrastrukture. Objekte kritične infrastrukture čine objekti:

- 1) proizvodnje i distribucije električne energije,
- 2) opskrbe vodom,
- 3) prehrane (proizvodnja, skladištenje i distribucija),
- 4) proizvodnje, skladištenja, prerade, rukovanja, prijevoza, skupljanja i drugih radnji s opasnim tvarima iz Priloga Seveso II Direktive EU koje predstavljaju stvarnu ili potencijalnu opasnost koja može izazvati iznenadni događaj s negativnim posljedicama za okoliš,
- 5) javnog zdravstva,
- 6) energetike (prirodni plin, nafta),
- 7) telekomunikacija,
- 8) prometa,
- 9) financijskih usluga,
- 10) znanosti, spomenika i drugih nacionalnih vrijednosti.

Procjenom se razrađuju moguća ugrožavanja stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od opasnosti, nastanka i posljedica katastrofa i velikih nesreća te od ratnih razaranja i terorizma (u daljnjem tekstu: katastrofa i velikih nesreća), potrebna sredstva za zaštitu i spašavanje te njihova spremnost za djelovanje u zaštiti i spašavanju.

Dijelovi Procjene su:

- 1) vrste, intenzitet i učinci te moguće posljedice djelovanja prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća za stanovništvo, materijalna i kulturna dobra te okoliš,
- 2) posljedice za kritičnu infrastrukturu,
- 3) snage za zaštitu i spašavanje,
- 4) zaključne ocjene,
- 5) zemljovidi.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u posebnom izvatku iz Procjene, naslovljenom kao »zahtjevi zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog uređenja«, utvrđuju i propisuju preventivne mjere čijom će se implementacijom umanjiti posljedice i učinci djelovanja prirodnih i antropogenih katastrofa i velikih nesreća za kritičnu infrastrukturu te povećati stupanj sigurnosti stanovništva, materijalnih dobara i okoliša. Ovaj izvadak je sastavni dio dokumenta prostornog uređenja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Moguće opasnosti i prijetnje koje mogu izazvati nastanak katastrofe i velike nesreće razvrstavaju se, ovisno o uzrocima nastanka, na:

- 1) prirodne (poplava, potres, suša, toplinski val, olujno ili orkansko nevrijeme i jaki vjetar, klizišta, tuča, snježne oborine te poledica),
- 2) tehničko-tehnološke,
- 3) ratna djelovanja i terorizam,
- 4) proizvodnju, skladištenje, preradu, rukovanje, prijevoz, skupljanje i druge radnje s opasnim tvarima iz Priloga Seveso II Direktive EU koje predstavljaju stvarnu ili potencijalnu opasnost koja može izazvati iznenadni događaj s negativnim posljedicama za okoliš.

Nadalje, na temelju Procjena izrađuju se Planovi. Planovi se izrađuju za područje općina, gradova, Grada Zagreba, županija i Republike Hrvatske.

Operativne planove izrađuju pravne osobe koje se bave takvom vrstom djelatnosti koja svojom naravi može ugroziti život ili zdravlje ljudi, materijalna dobra ili okoliš, te pravne osobe čija je djelatnost vezana uz opskrbu energijom ili vodom i pravne osobe kojima su Planovima određene razine utvrđene zadaće u zaštiti i spašavanju.

Pravne osobe – operateri koji posjeduju ili upravljaju postrojenjem ili pogonom u kojem su prisutne opasne tvari po vrstama i količinama iz SEVESO II Direktive, umjesto operativnih planova izrađuju unutarnje planove prema metodologiji koju propisuje središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša.

Planove CZ, kao dio vlastitog Plana, izrađuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Vanjske planove, sukladno odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju i ovog Pravilnika, izrađuju županije i Grad Zagreb.

Operativni plan djelovanja interventnih specijalističkih postrojbi civilne zaštite Republike Hrvatske izrađuje Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Temeljem Pravilnika o uvjetima koje moraju ispunjavati ovlaštene pravne osobe za obavljanje stručnih poslova u području planiranja zaštite i spašavanja (N.N., br. 24/08.) Zavod za istraživanje i razvoj sigurnosti (nadalje ZIRS d.d.) ovlašten je za obavljanje stručnih poslova u području planiranja zaštite i spašavanja (rješenje od 4.9.2008., klasa: 053-02/08-01/06, ur. broj: 543-01-05-08-3). Dapače, do danas je ZIRS d.d. izradio planove i procjene za više općina i gradova (Klinča Sela, Draganić, Stupnik, Rugvica, Delnice i dr.), od kojih je većina do danas dobila suglasnost Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

ZIRS d.d. pruža usluge izrade zakonom određenih dokumenata (procjene i planovi) u skladu s Pravilnikom o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja. Za navedene usluge ZIRS d.d. već ima bogato iskustvo i reference. Za

dogovor o mogućnostima poslovne suradnje možete se javiti Elviri Deriš, dipl. ing. sig. i mr. sc. Indiri Aurer Jezerčić, dipl. ing. kem. teh. na telefone 01/615-67-75 i 01/611-98-75, odnosno e-mailom na elvira.deris@zirs.hr i indira@zirs.hr.

*Elvira Deriš, dipl. ing. sig.
ZIRS d.d., Zagreb*